

kozása a »gyakorlati« igényekkel fellépő szótárnak a kiejtés jelölésének teljes elhagyása; ez teljesen lehetetlenné teszi, hogy az iskolai munkába bekapcsolhassuk, hogy angoltul még csak keveset tudó tanítványaink kezébe adhassuk. Annál is kevésbé tehetjük ezt, mert a könyvben sokkal több a tévedés és a sajtóhiba, mint amennyit a négyoldalas(!) hibajegyzék feltüntet. Mindezek alapján arra a meggyőződésre kell jutnunk, hogy Lee-Delisle kéziszótára mai állapotában nem nagy gyarapodását jelentő szótáriradalmunknak, középiskolai használatban pedig egyáltalán nem alkalmazható.

Berg Pál

Gál István, Babits és az angol irodalom. (Debrecen. A Tisza István-Tudományegyetem Angol Szemináriuma. VII. 1942. 140 old. Angolnyelvű kivonattal.)

A hivatalos irodalomtörténet Babits méltatásakor egyre határozottabban emeli ki azt a tényt, hogy ő nemcsak mint költő volt nagy, hanem prózai tanulmányaival is jelentős szerepet vitt irodalmi érdeklődésünk szélesítése és ízlésünk alakítása terén. Szinte már a kultúrpolitikusnak hivatására emlékeztet Babitsnak az a céltudatos törekvése, mellyel a magyarság figyelmét a kevésbé ismert görög és angol irodalmi alkotások felé fordította. A görög-eposz, líra és dráma lélekfeltáró jellege és igazi művészi tartalma az ő irodalmi esszéiben tárult fel a költőnek kongeniális elemzésével a magyar olvasóközönség előtt. Hasonlóképpen az angol irodalom előkelő formaművészetére és a bennük megnyilvánuló emberábrázolás reális kifejezőerejére Babits tanulmányai hívták fel a figyelmet; ízelítőt pedig fordításai adtak belőle.

Babitsnak azt a kulturális küldetését, amelyet ő az angol irodalomnak ismertetése és átültetése körül végzett, Gál Istvánnak szorgalmas adatgyűjtésén és összehasonlító forráskutatáson alapuló tanulmánya vizsgálja meg. Összeállít rengeteg adatot, tanúvallomást Babits angol nyelvtudásáról, angol olvasmányairól és fordításairól. Ezenkívül félkutatások angol-magyar párhuzamot, hatást Babits műveiben. A filológiai érdeklődőknek szép anyagot nyújt a tanulmány Függelék-e. Itt találjuk u. i. Babits angol könyvtárának címjegyzékét, Babits angol fordítási terveit, továbbá azt a tanulságos munkatervet, amelyet Babits dolgozott ki irányelvül egy közös angol-fordítási munkaközösségük számára. Ez a fordítás-sorozat lett volna az Európai irodalom történetének kiegészítő irodalmi Olvasókönyve.

Gálnak beható filológiai részlettanulmányozáson épülő értekezése sok adalékot közöl Babits egyik jelentős irodalmi és fordítói tevékenységének méltatásához.

Ypszilon

Novák Ferenc, A kolozsvári középiskolai tanulók játéka a statisztika tükrében. Kolozsvár 1942. 92. old. (Ferencz József Tud. Egy. Lélektani Int. 52-ik sz. közl.)

A kísérleti lélektan megfigyelő eljárásai közül ma egyik legkedveltebb a statisztikai tömegmegfigyelés. A feldolgozáshoz szükséges, elegendő nagyszámú adatot kérdőívek (számláló-lapok) gyűjtik össze. — Ezek teszik lehetővé a legkülönbözőbb statisztikai kombinációt és adnak választ a lelki élet mély, külső feltételektől távolieső kérdéseire. — Az eredmények hitelességét név nélkül adott feleletek biztosítják még.

akkor is, ha a névtelenség gátlás-mentes, felelőtlen megnyilatkozásra ad alkalmat. Részben ezért, részben a hiányos válaszok pótlásának nehézségei miatt a feleletekből nem az egyén, hanem inkább a kollektív egység lelki képének egy-egy vonása rajzolható meg.

A szerző 1806 kolozsvári középiskolai tanuló szabadidejének vizsgálatával mutatja be ennek a módszernek felépítését. Kutatását ismeretkritikai munkával megalapozott, táblázatos eredményeknek legjobban megfelelő számlálólapok szerkesztésével vezeti be. Részletes pontossággal előre meghatározza a felvétel összes mozzanatát, az eredmények összpontosításának tervét. A kérdések fogalmazásánál alkalmazkodik a kísérleti személyek értelmi színvonalához, gondosan ügyelve arra, hogy ezek egymást kiegészítsék és ellenőrizzék. Az adatok összegyűjtése után következik a számlálólapok kijegyzése és a feldolgozás. Táblázatos összefoglalásokban tárja fel a tanulók játékszenvedélyét, játékuk helyét, a reá fordított időt életkoruk, nemük, szülei foglalkozása, testvéreik száma szerint csoportosítva. Megállapítja, hogy a fiúk naponta átlagosan több időt (1.66 óra) fordítanak játékra, mint a leányok (1.42 óra), a szülők foglalkozása legtöbb esetben nemcsak a gyermek játékait, hanem játékkedvét is meghatározza, stb. A testvérek száma és a játékkedv közti szoros kapcsolat megállapításával nemcsak nevelési, hanem általános nemzeti feladatokat jelöl meg.

Eredményei a vizsgált tömeg nagy életkori szóródása miatt (10—22 év) kevés adatra támaszkodnak, s ezért néhol túlzottaknak látszanak, a mű értékét azonban a feldolgozás módja, a törvényszerűségeknek mintaszerű táblázatokba foglalása szabja meg.

Gémesi József.

Siklóssy László, Szellemi kincsesház. (Franklin-Társulat kiadása. Budapest. 1943. 276 old. Idézetek gyűjteménye Szerzők Mutatójával.)

Siklóssy gyűjteménye változatos és gazdag tartalmú idézetgyűjtemény. A világirodalom maradandó alkotásaiból szedett össze hatalmas gondolatcsokrot, mely magában foglalja számos bölcselőnek, költőnek, művészek, tudósok mélyértelmű, találó és szellemes mondásait. Címzései kiterjeszkednek a művelt olvasónak szinte valamennyi felmerülhető szellemi igényére. Megszólalnak a keleti vallásalapító elmélkedők, a görög-római klasszikusok, a középkor misztikus látnokai és költői is az újkori európai művelődés számos képviselője.

Siklóssy világosan látta az ilyenemű vállalkozás eredeti nehézségeit: lehetetlen az emberi gondolkodásnak minden jellegzetes termékét egy kézikönyvbe összesűríteni. Ezért — mivel ő az irodalomban található eszmegyöngyök összegyűjtésére vállalkozott — mellőzte a közmondásokat és a szállóigéket. Az előbbi u. i. népi bölcselkedés, az utóbbit pedig a jelszószerűség jellemzi. Ezeknek feltárása külön kötetet igényelne. Hiszen az olvasó még így is többször hiányt érez az egy-egy címszó alá csoportosított gondolatokat illetően; olykor a számukat, olykor a lényegét kimerítő tartalmukat tekintve. Ezt azonban a vállalkozás természete és főleg a forrásanyag kimeríthetlensége okozza.

A könyv — a gyakorlati hasznosságon felül — élvezetes, sőt érdekelítő olvasmány. Szellemes mondásokat kedvelő irodalmi inyenecok ízletes csemegéje. Olvasásakor azonban egyszerűsággal tanúi vagyunk a kultúra és az emberiség szembesítéseinek.

Augur